

medicin«

rakelmediciner och liknande, och framför allt mot den enskilde förskrivande läkaren. Läkarna måste ta ett större ansvar och bli mer medvetna om hur de påverkas av bolagens marknadsföring, anser Arne Melander.

– Vi läkare får tidigt lära oss att läkemedelsbolagens representanter är »goda vänner«, och vi har lätt att förtränga att vi vid exempelvis lunchträffar faktiskt är utsatta för marknadsföring. Representanterna för industrin har genomgått professionell säljträning medan de flesta läkare inte ser sig själva som kunder och köpare.

Tydligare regelverk behövs

Landstingen borde ta ett större ansvar för en producentobunden läkemedelsutbildning av läkare, menar Arne Melander. Det behövs också ett tydligare regelverk för relationen mellan

Arne Melander, chef för NEPI.

läkare och industrin. Ett sådant är också på gång att förhandlas fram mellan Läkarkörförbundet, Läkemedelsindustriförbundet och Landstingsförbundet.

Landstingsförbundet har medverkat till att finansiera NEPIs studie. Margareta Persson, chef på enheten för hälso- och sjukvård på Landstingsförbundet, tycker som en kommentar till NEPIs rapport att det förvisso är bra att sjukvården i allt större utsträckning arbetar primärpreventivt.

– Men det är tveksamt att läkemedel används i så stor utsträckning, bland annat mot bakgrund att man vet så lite vilka effekter dessa har på lång sikt. I stället borde man försöka hitta alternativ, såsom motion och förändrad kost, för att sänka blodfetter och blodtryck. Det är både billigare och förmodligen bättre, säger Margareta Persson.

Peter Örn

Kroppsvikt varnar för risken att utveckla demens

Hög kroppsvikt i medelåldern, i kombination med högt blodtryck och höga nivåer av blodfetter, ökar risken för att utveckla en demenssjukdom som äldre. Det framkom vid den 17:e nordiska kongressen i gerontologi.

Intresset för forskning inom gerontologi ökar stadigt. Det vittnade även den nordiska gerontologikongressen om, som då den för första gången hölls i Stockholm lockade närmare 800 delegater. Det var fler än någonsin tidigare. Men forskningen på området är fortfarande alltför otillräcklig, anser kongressens generalsekreterare Bengt Winblad, professor vid Karolinska institutet, KI.

– Läkemedelsindustrins intresse är förvisso mycket stort, inte minst i riktning mot att försöka hitta någon form av vaccin mot demenssjukdomar. Men forskningen skulle behöva bli bredare, och på ett tydligare sätt täcka hela spektrumet från omvårdnad till forskning om basala mekanismer i kroppen.

– Jämför vi oss med våra nordiska grannländer ligger vi dock långt framme inom forskningen, säger Bengt Winblad.

Temat för årets kongress var Åldrandet – utmaningar och möjligheter. Stora årskullar är på väg att pensioneras, människor med bättre fysisk hälsa än tidigare, vilket på sikt leder till allt fler äldre med demenssjukdomar. Hur möter man den utmaningen?

– Vård och omvårdnad blir viktigare frågor i framtiden. Men vi har allt färre vårdare som ska vårda allt fler sjuka. Lyckas vi inte nå bättre medicinska framsteg är alternativet att varje vårdare ökar sin kompetens för att kunna göra mer, säger Bengt Winblad.

En av de studier som presenterades under kongressen rörde 1 449 personer i östra Finland, som första gången undersöktes åren 1972–87 och nu åter har undersökts med avseende på utveckling av demenssjukdomar. Vid uppföljningen var de mellan 65 och 79 år. Resultaten visar att faktorer i medelåldern som

Bengt Winblad, professor i geriatrik, ser två alternativ för att möta den stora utmaningen med allt fler äldre med demenssjukdomar.

FOTO: HANS PETERSSON

kroppsvikt, högt blodtryck och höga nivåer av blodfetter är viktiga riskfaktorer för utveckling av demenssjukdomar hos äldre. Studien presenterades av Miia Kivipelto vid Aging research center vid KI.

– Det verkar som dessa tre faktorer adderar varandra, på så sätt att risken för en demenssjukdom ökar med sex gånger om man har samtliga. Och motsatt så kan man minska risken betydligt om man lyckas få bort en riskfaktor, säger Miia Kivipelto.

Kortare vårdtider med vårdteam

Geriatrisk professor Yngve Gustavsson från Umeå universitet redogjorde för en ny studie, som visar hur viktigt det är med vårdteam och att kompetens inom geriatrik finns med i eftervården av äldre patienter som genomgått höftoperationer. I studien, vars resultat ännu är preliminära, ingick närmare 200 patienter i åldern 70 år och äldre. Förutom att de hade en höftfraktur som skulle opereras var det patienter som antingen hade en demenssjukdom eller hade haft stroke.

Hälften av patienterna fick traditionell eftervård på ortopedkliniken, hälften fick eftervård på en geriatrisk avdelning där man arbetar i team. Genom teamarbetet, och att efterbehandlingen med bland annat läkemedel på den geriatriska avdelningen mer utgick från orsaker till komplikationerna, hade dessa patienter omkring tio dagar kortare vårdtid än de som vårdades inom ortopedin.

Peter Örn

Undvik SSRI-preparat till barn med depression

SSRI-preparat som innehåller paroxetin bör inte användas som behandling till barn och ungdomar med depression. Det anser den europeiska läkemedelsnämnden CPMP efter en värdering av sådana preparat, eftersom studier visat att det finns ett samband mellan paroxe-

tin och en ökad risk för självmordstankar och självmordsförsök. Sådana preparat har inte visat någon effekt vid behandling av barn och ungdomar. CPMP anser att läkare bör vara försiktiga även då preparaten används för behandling av yngre vuxna med depression.

Läkemedelsverket, som inväntat CPMPs värdering, har nu gått ut till bland annat Svenska föreningen för barn- och ungdomspsykiatri med information om CPMPs ställningstagande. I Sverige är inget SSRI-preparat godkänt för behandling av barn med depression. (LT)